

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז צוק"ל

ניתן לשמוע
את שיעורו של
מרן צוק"ל
בערוץ קול ברמה.
או ב'קו בית נאמן':
079-9270505

יום שלישי י"א בשבט התש"ע, יום שני ה' בשבט התשע"א
נושאי השיעור:

ביאורים ונפלאים ומתוקים בפרשת השבוע

וכוונה בברכת אבות

א. מרן החיד"א בתונוס. ב. כח הבחירה. ג. ידיעה ובחירה. ד. רמז להסיבה על צד שמאל מן התורה. ה. עלו חמושים. ו. עצמות יוסף. ז. ביאור "לא ימיש עמוד הענן יומם". ח. "לפני בעל צפון". ט. ברכת ה"ופלים". י. פרפרת ממחרת ש"ף. יא. להיזהר לכוין בברכת "אבות". יב. כינוי למסור נפשו על קידוש ה'. יג. "עוזר ומושיע ומגן". יד. מדוע ג' של "אתה גבור" דגושה? טו. למה מזכירים גשם וטל בברכת 'מחיה המתים'?

הקב"ה נתן לנו בחירה

ב. עכשיו נחזור לפסוק, יש פה קושיא. "כי אמר אלקים פן ינחם העם", כאילו הקב"ה מסופק - ינחם העם או לא ינחם העם. מה זה "פן ינחם העם"? רש"י אומר בודאי שינחם, הרי כשראו מלחמת העמלקי והכנעני אמרו בפרשת שלח לך (במדבר י"ד ד') "נתנה ראש ונשובה מצרימה". וזה כשהלכו בדרך עקלתון, קל וחומר אם הולכים ישר ממצרים לפלשתים, ודאי ינחם. מה זה "פן"? אלא כל דבר שאדם לא מעוניין שיהיה, אומר עליו "פן". כמו: "פן יפתה לבבכם" (דברים י"א, ט"ז). לא הכוונה שה' מסופק, הוא לא מסופק, ככה הטבע שלהם, כל פעם "נתנה ראש ונשובה מצרימה", [אלא שהוא לא רצה שיעשו ככה]. ולמעשה ממצרים לישראל יש דרך ישרה, "אחד עשר יום מחורב דרך הר שיער עד קדש ברנע"³ (שם א', ב'). אז עשה להם: "ויסב אלקים את העם" (שמות י"ג, ח"י). זה הפשט של "פן", ככה פירושה. אבל יש חכם אחד שאומר: **הקב"ה נתן את הבחירה ביד האדם, ואינו רוצה לדעת מה הוא יעשה.** זו סברא מוזרה, מהגמרא לא משמע ככה. כתוב (בסנהדרין דף צ' ע"ב): "מניין שהקב"ה יודע את העתידות (יודע מה שעתיד להיות), ומחיה מתים?" אמר לו: ככה כתוב, "הנך שוכב וקם העם הזה וזונה" (דברים ל"א, ט"ז), "שוכב עם אבותיך וקם" - זו תחיית המתים. ויודע עתידות - "וקם העם הזה". משמע גם דבר של בחירה

הענינים וְאֶשְׁחַט אותם אל כוס פרעה, ואתן את הכוס על כף פרעה" (בראשית מ"י"א), "ורביעי ברכת המזון". ככה רש"י כתב. אז הקשה רבי דוד פארדו (בספר שושנים לדוד) מה זה מה הרביעי ברכת המזון? ברכת המזון זו כוס שלישית! אז אב חכם תוניסאי, בחור צעיר, אמר: מה הקושיא הזאת? רש"י אמר שלש כנגד הפסוק, והרביעי - המיותרת שלא מצאת לה פסוק - זו ברכת המזון [שמברכים בלא הכי בכל סעודה]. הרב חיד"א שמע את זה, אמר לו: "חזק וברוך, זאת אמת לאמתה". מי שיראה ספר ארץ יהודה של אחד מרבני תונוס - רבי יהודה הכהן טנוג', ויראה 'שושנים לדוד' פארדו, ויראה 'פתח עינים', יראה שמה שאמרתי זאת אמת [עייני בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' שע"ט]. אנשים פוערים פיהם על חכמי תונוס, ולא מגיעים לקרסוליהם. הרב עובדיה (שיחיה) אומר: שורה אחת של ערך השלחן של רבי יצחק טייב, שוה עשרה דפים של ערוך השלחן! אז שאדם לא ידבר יותר מדאי. אין דרך ארץ באוכל, כי אין להם כפות, מה לעשות? בימי קדם משה רבנו אכל עם כף?! לא הייתה לו כף, אבל זה ביטוי יפה שכתב ביומן שלו: "ולא נחם אלקים דרך ארץ..."

3. יותר מזה, מתווסף עד לארץ ישראל, אילו לא היו דרכים משובשות, ומריבות וויכוחים בין המדינות, ושנאת ישראל שיש אצל הערבים ואצל כל העולם, היינו מגיעים בשלושה ימים במונית או במכונית. איך מגיעים? תונוס בגבול שלה - בן גרדאן - יש את לוב, הגבול של לוב זו מצרים, והגבול של מצרים זו ארץ ישראל, פשוט מאד. "תנו לה מפרי ידך ויהללו בשערים מעשיה" (משלי ל"א, ל"א). ראשי תיבות "תנו לה מפרי ידך" - תוניסיה, לוב, מצרים, ישראל... מגיעים מיד. אבל כיון שאין לנו אפשרות, צריכים לטוס ולטוס. אין דרך ישרה.

"לא נחם אלקים דרך ארץ"

א. "ויהי בשלח פרעה את העם, ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים" (שמות י"ג, י"ז). לפעמים חכמים משתמשים במלה אחת בפסוק בדרך רמז, הרב חיד"א היה בתונוס לפני מאתיים שלושים ושש שנים, ולא היו מתנהגים אתו בדרך ארץ מרוב חבה שמחבבים אותו. הוא היה הולך, באים ומנשקים שולי שמלתו מאחורה (מעגל טוב עמ' 56), באוכל לא היה להם כפות, הוא היה אצל השר של המלך - שר יהודי - והוא היה אוכל ביד. רבותינו אכלו בכף? לא אכלו בכף. (עייני בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' קצ"ז ועמ' תקי"ט). למה קוראים לזה כף? בגלל כף היד. אמר להם החיד"א: אני לא יכול לאכול ככה, חפשו בכל העיר ומצאו "כף אחת עשרה זהב" (במדבר ז' י"ד. עייני במעגל טוב עמ' 55). אז היו כל מיני דברים, והוא היה אסטניס, אז הוא אמר "לא נחם אלקים דרך ארץ" - לא לימד אותן דרך ארץ... לוקחים פסוק ושמים בו רמז. באו פרופסורים שוטים, לא מצאו מה לספר על תונוס, רק "זה מה שהרב חיד"א אמר שאין להם כף". החיד"א אמר גם שבלימוד שלהם לא היה כמותם (שם עמ' 60). אמר: אני פחדתי לדרוש להם, כי יש להם מידה רעה שהדרשן צריך להכין את השיעור שלו מאה פעמים ואחת, באמצע השיעור אומר קושיא - בולעים אותו, מתרצים לו תירוצים. ויש מקרים שהדרשנים התביישו וירדו מהתיבה, לא ככה עושים. מה אני אעשה להם? בדקתי וראיתי שהם בקיאים רק בגמרא, מהרש"א, והרמב"ם. בספיקות של האחרונים לא בקיאים, כמו משנה למלך ושער המלך, זהו, זה דבר מיוחד בשבילי, הכין שיעור כל כך יפה, דרש ולא מצאו מה להקשות, זה דבר חדש בעיניהם.²

1. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ ביום שלישי י"א בשבט התש"ע בבית מדרשו בין מנחה לערבית. המערכת.
2. יום לפני כן ביום ששי החיד"א היה בשיעור, והם התווכחו באיזה קטע בגמרא, ואחד אמר: הנה יש פה שליחא דרחמנא, יש פה תלמיד חכם מארץ ישראל, בוא ונשאל אותו. אז אחד ענה לו בערבי, מתחילה עד עכשיו שתק, מה נעשה לו? מה תשאל אותו? הרב חיד"א שמע את זה ושתק. למחרת התחיל להם את הדרשה ככה: "אמר הקב"ה לישראל, אתם עשיתם אותי חטיבה אחת, אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת" (ברכות דף ו' ע"א, חגיגה דף ג' ע"ב)...

אמר את הדרשה ואף אחד לא הקשה לו. בקשו ממנו 'מחילה', 'מחילה', 'מחילה', אתה חטבא? גאון עולם אתה! [א"ה. ועייני בס' בניהו בברכות שם, אלעד עידאן]. אז באים ומצטטים "שעשה לפוליהם כאין וכאפס". ובאמת החיד"א אמר: "אני מפחד מהם" (עייני בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' קצ"ח ועמ' תק"ף). יש קושיא בפסחים שהקשה אותה רבי דוד פארדו - גאון עולם, לא הבין את רש"י בפסחים דף ק"ח סוף עמוד ב' רש"י אומר, למה שותים ארבע כוסות בליל פסח? שלש כנגד מה שכתוב בפסוק "וכוס פרעה ביד, ואקח את

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
16:36	17:50	18:30 י-ם
16:53	17:52	18:27 ת"א
16:41	17:50	18:24 חיפה
16:54	17:53	18:28 ב"ש

עצמות יוסף

בנין הפעיל

צפון

ברכת ה"ופלים"

2

נא להרבות בתפלה לרפואת השלימה
של ידידנו ר' יאיר בן הדסה הי"ו

נא להרבות בתפלה לרפואת מורנו ורבנו ע"ה האון הגדול
רבי רחמים אליהו שלום חיים בן כמסאנה מאוזו שליט"א
(להבה"ח אחיו של מרן רבנו זצוק"ל) בתוך שאר חולי ישראל

נא להרבות בתפלה לרפואתו השלימה
של הבחור היקר חגי בן שרון הי"ו

נא להרבות בתפלה לרפואתו השלימה
של יהונתן בן מיכל

הכל לבטלה. תפסיק באמצע?
לא שמענו הלכה כזו מעולם.
ומצאנו גם בזמן התלמוד שהיו

נא להרבות בתפלה לרפואתו השלימה
התינוקת הדסה בת שימחה

חכמים שלא יכלו לכוון (אבל זה לא נאמר על ברכת אבות), חכם אחד אומר (בירושלמי ברכות פ"ב ה"ד) "אני אומר תודה רבה לראש שלי". על מה תודה רבה? כשמיגיע למודים, הראש מקבל הודעה - להתכופף... "כד מטי למודים כרע מדנפשיה", "מחזיקנא טיבותא לרישא" - אני מחזיק טובה לראש שלי. חכם אחר אומר, באמצע התפלה עלה בלבי מי יכנס לפני המלך, השר או הסגן. ואחד אומר: אני מניתי אפרוחים. המפרשים אמרו לא יכול להיות שאמוראים עושים דבר כזה, מונה אפרוחים בתפלה? מה יש לו שהוא מונה אפרוחים? העינים סגורות. עשו פירושם, אבל מהפשט משמע שלא כולם יכולים לכוון. בגמרא אמרו (עירובין דף ס"ה ר"ע) "אני יכול לפטור כל העולם כולו מהדין, שנאמר (ישעיה נ"א, כ"א): "ושכורת ולא מיין". כלומר הם שיכורים, ומה זה "מהדין"? מדין תפלה. מדין הגמרא (בעירובין שם) אם אדם בא מהדרך (לא כמו בימינו שנוסעים), הוא רוכב על החמור לאט לאט וחוזר עיף, שלושה ימים לא יתפלל עד שינוח! יש היום דבר כזה? סימן שהיום לא מכוונים כמו שצריך, ואפילו הכי לכתחילה צריך אדם לכוין כמה שיכול.

לכוין פשט הדברים

יא. יש כאלה סידורים שיש בהם על כל מלה ומלה תלים של פירושים... לא זו הכוונה שצריך לכוין, אלא הכוונה היא פשט הדברים. אם תתחיל לפרש ולעשות כוונות, זה כבר סידור הרש"ש... פעם הרב עובדיה (שיחיה) אמר (ואני זוכר את זה משנת תשל"ג): "הגדול הגבור והנורא" - מה יש להסביר בזה? הגדול הגבור והנורא...! גדול - בעל חסדים. גבור - נותן נקמות באויבים. והנורא - הוא נורא, צריך אדם לפחד מכל מלה, צריך להיזהר. אחר כך אומרים "א-ל-עליון גומל חסדים טובים, קונה הכל וזוכר חסדי אבות". לא תאמר יש לו רק עם ישראל, לא, הוא קונה את הכל, כל העולם כולו שלו, אבל "זוכר חסדי אבות" - את אבותינו שהיו צדיקים והלכו אתו ביושר ובתום לב¹⁰. "ומביא גואל לבני בניהם" - מה זה "בני בניהם"? פירשנו הבוקר (בהלכה יומית, ע"פ הבא"ח) בניהם של האבות אלו השבטים, "בני בניהם" זה כל עם ישראל, להזכיר גם את זכות השבטים.

10. פעם היה חילוני אחד על ידי, והתחיל לומר, מה זה נורא, מפחיד? אמרת לו: כן, הוא מפחיד. "האומר הקב"ה וותן - יתוותרו חייו" (ב"ק דף נ' ע"א). שהוא דן בין עד הסוף, לכן דוד המלך התפלל: "ואל תבוא במשפט את עבדך, כי לא יצדק לפניך כל חיי" (תהלים קמ"ג, ב'), אם תרדוף בן אדם לא תמצא בו כלום. "דק על דק עד אין נבדק" (פיוט י"א-הא-לי וגואל" במחזורי האשכנזים). 11. אומר הנצי"ב (בפתיחתו לספר בראשית) למה נקרא ספר בראשית "ספר הישר"? אומרת הגמרא (עבודה זרה דף כ"ה ע"א) בגלל שהאבות היו ישרים. [ולמה הוגדרו כאן "ישרים" דוקא? כי היו ישרים] עם אומות העולם הלכו ביושר, הלכו בתמימות, לא עשו להם רמאות. אברהם אומר לבני חת: אני מוכן לשלם, "בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאחוזת קבר" (בראשית כ"ג, ט'). ליצחק עשו רעות פלשתים, והוא לא החזיר להם רעות. ולא רק שלא החזיר, אלא "וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אבינו, ויסתתמו פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להם אבינו" (שם כ"ו, ח'). אבימלך גירש את יצחק אבינו, אמר לו: "לך מעמנו כי עצמות ממנו מאד" (שם פס' ט"ז). ומה זה "עצמות ממנו"? המלבי"ם אומר לא הכוונה שאתה חזק יותר ממנו, אלא "חזקת ממנו" - מאתנו חזקת, כל הגדולה שיש לך, כל העושר שיש לך - מאתנו הוא, מהקרקע שלנו, תעוף מכאן! ולפני שהוא הלך משם ייחן בנחל גרר" (שם פס' י"ז). אמר: יש כאן את בארות המים שאבא חפר, וסתמו אותם פלשתים, למה שישארו סתומים? אני אבנה אותם, אני אחפור אותם שוב פעם, שאם יבוא איזה פלשתי לשות מים, ימצא מה לשתות! זו זכות גדולה מאד, לכן נקרא "ספר הישר". זכות יש לאבות, לכן אומרים: "קונה הכל וזוכר חסדי אבות".

אחד אומר שהכל, ואחד אומר מזונות. כל אחד מבבל את המוח [מבלי להבין את

הצדדים]. "ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים" - ראשי תיבות ופלין [=ופלים]... ב-ופלים האלה כולם נבוכים, לא יודעים מה לעשות. לפי דעתי הנוכח לברך עליהם שהכל, ככה גם אומרים הרבה חכמים. אם ברכת שהכל, אתה פטור אליבא דכולי עלמא. ולמה לברך שהכל? כי אמנם יש שם קמח, אבל אם תפריד את הקמח - הלבן הזה - אין בו טעם ואין בו כלום, כמו "דיקט"... אין בו טעם. נגיד: אין הכי נמי, זה עיקר. אבל הוא עומד רק להעמיד שלא יתפורר מה שיש בפנים. ויש משנה ברורה בסימן קס"ח סעיף קטן מ"ה (והדברים שלו הם דברים של מגן אברהם בסימן אחר - ר"ב סק"ה), שמשמע שם שאם הרקיקים אין בהם טעם, אז הברכה לא בשבילם, אלא בשביל מה שיש בפנים. לכן אני מברך שהכל, ככה רבי משה לוי פסק (ברכת ה' ח"ב פרק ב' סעיף ל"ה), ככה גם כן היתה דעתו של רבי נסים כהן (ש"ת מעשה נסים ח"א סי' ק"ד), וככה היה אומר הרב פישר מהעדה החרדית, ויבדל לחיים הרב גינזבורג ממושב עומר (עלון "שיחת השבוע" מס' 189, י"א מנ"א התש"ן). אם יש טעם לרקיקים האלה - לשכבה של הדגן - אין הכי נמי, אבל בגלל שבדרך כלל אין בהם טעם, הטעם כולו מבפנים, לכן הברכה שהכל. אז אמרתי דרך רמז תוך כדי קריאה "ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים" - ראשי תיבות ופלין. "נבוכים הם בארץ" - כל אחד אומר דעה אחרת, יעשו מה שירצו... [וע"ע בשו"ת בית נאמן ח"ב חא"ח סי' ט"ז ובהערות איש מצליח הארוכות במשנ"ב שם].

ויקח 6 מ-222 = 216

ט. "וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם, ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני ה'" (שמות י"ג, ד') - הוא ירדוף אחריהם, ואחר כך תראו איזה כבוד יהיה לקב"ה מהרשעים האלה. "ויוגד למלך מצרים כי ברח העם" (שם פסוק ה'). ברח עולה מאתים ועשר. כלומר ברח העם לפני הזמן, מאתים ועשר שנים, כבר גמר! "ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם", אמרו: לא, זה לא בסדר, הם צריכים לעבוד ארבע מאות שנה. "ויאסור את רכבו ואת עמו לקח עמו. ויקח שש מאות רכב בחור" (שם פס' ו-ז) - הבהורים שבהם. מאיפה באו "שש מאות רכב בחור", הרי הכל הלך עם הברד? אלא הסוסים האלה שלקחו ורתמו אותם הם מ"הירא את דבר ה'" (שמות ט"ז, כ'), אלה שהכניסו "את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים" עכשיו רתמו אותם למלחמה עם ישראל. מכאן אומר רבי שמעון בר יוחאי "הטוב שבגוים - הרוג, הטוב שבנחשים - רצץ את מוחו" (מדרש תנחומא). אלה "הירא את דבר ה'". לקחו את הרכבים - "סוס ורוכבו רמה בים" (שמות ט"ו, א) נגמר. ומהר"ם שיף (בפרפראות שנדפסו בסוף חידושי חולין) אומר רמז יפה, תיקח את המלה רכב - 222, תוריד ממנה 6, כמה ישאר? 216. אז זה "ויקח שש מאות רכב - בחור". בחור זה 216, תוריד 6 מ-222 יהיה לך בחור. [ואות' הכוונה מלה שלמה, וראה בחומש בית נאמן כאן שכתב מרן זצ"ל כמה דוגמאות לזה]. זה רמז בעלמא. "ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים וירדוף אחרי בני ישראל, ובני ישראל יוצאים ביד רמה" (שם פסוק ח'). התרגום אומר "בריש גליל" - יצאו בגילוי ראש! לא ככה הכוונה, אלא אנחנו אומרים "ביד רמה" כלומר בגבורה, בגאווה. ובארמית במקום "ביד רמה" אומרים "בריש גליל". כל שפה יש לה ביטויים משלה.

להיזהר לכוין בברכת "אבות"

י. ⁸ בן איש חי [שנה ראשונה] פרשת בשלח מסביר את ברכת אבות, שחובה לכוון בה לפי דעת מרן (סי' ק"א ס"א), ואם אדם לא כיון, כל התפלה שלו לבטלה וצריך לחזור. ואפילו שכן איש חי אמר למעלה (אות ה') שהמנהג כמו הרמ"א. למה המנהג כמו הרמ"א? משום שהוא אומר שבזמננו לא מכוונים כל כך, ואנחנו לא חסידים יותר מהרמ"א. והוא אומר שבזמננו אם אדם לא כיון בברכת אבות, אינו חוזר. ככה תפס בן איש חי. אבל הרב עובדיה (שיחיה) אמר (בהליכות עולם ח"א עמ' קכ"ט ובשו"ת יב"א ח"ג חא"ח סי' ט') שהעיקר כמו מרן, אבל לא ממש לחזור על התפלה, אלא שאדם יזהר מאד לכוין. יש קושיא, אם נתפוס כדעת מרן, יוצא שאם אדם באמצע התפלה נזכר שבברכת אבות הוא לא כיון, קרא אותה ככה "בלי דעת ובלי תבונה" (ע"פ ישעיה מ"ד, י"ט) אסור לו להמשיך, כי אם אתה ממשיך

8. שיעור זה בבן איש חי נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל הכ"מ ביום שני ה' בשבט התשע"א בבית מדרשו. המערכת.
9. יש כמה דברים שמרן כותב, והרמ"א אומר "ולדין לא בקיאי" - אנחנו לא בקיאים בבדיקה הזאת, ומקבלים דעת הרמ"א, וכי אנחנו בקיאים יותר ממנו? [עיי' בשו"ת בית נאמן ח"ב חא"ח סי' ח"י עמ' קל"ד].

ביתר תכלית, מצוות ציצית בשלמות!

הגאון רבי שמואל גדל שליט"א
בן האון רבי גדליה זצ"ל מגדולי המלומדים בין החורא וי"א

בשנים האחרונות נמצא שיש חלון בשם פורפורה, זה נראה שממנו יצרו את התכלית. לי אין ספק שהחורא הזה הוא נכון, זה החלון שממנו יצרו את התכלית, זה ששמו פורפורה. כל אדם בר דעת שרואה את העובדות, יודע לקרוא את המפה, לא יטיל ספק בזה.

עדיין מסתפק? המקור בספר וקס' מיד כללן סקסטור מלפנינו!
קס' מלפנינו - קס' מלפנינו

0799-1000-65

וזכרתם.

יג. וכשאומר "ומושיע ומגן" יכון בתיבת "מגן" שלש פעמים "א-ל". פּעם שאלו אותי, מה זה שלש פעמים א-ל, למה שלש פעמים? עלה בלבי פירוש יפה. אנחנו אומרים: "הגדול הגבור והנורא" כנגד "חסד גבורה תפארת". "גדול" כנגד "אברהם" - גדולה. "גבור" כנגד יצחק - מדת הגבורה. ו"תפארת" כנגד יעקב. לכן הקב"ה מתנהג פעם במידת החסד, פעם במדת הדין, ופעם במדת הרחמים - מדה ממוזגת. על פי מה הוא מתנהג? על פי המקבל. אם המקבל הוא אדם טוב, מגיע לו חסד, הוא "מוותר" לו [כלומר מאריך אפו יותר]. ואם אדם לא רוצה לחזור בתשובה, מקשה את לבו עד שיקבל כל עשר מכות... **מגן** זה שלש פעמים **א-ל**, כלומר הקב"ה מתנהג אתנו בשלשה אופנים. יש תשובה לרשב"א (בח"א סימן תכ"ג) שאומר: "**והסוד בגדול גבור ונורא, נורא מאד ומי ידענו, כל שכן שיעלה אותו האיש על לשונו, וכל שכן שיכתוב בספר עניינו**", הוא לא רצה לענות לשואל, אמר לו: זה סוד גדול ונורא. פעם ראיתי מכתב של **האדמו"ר מליובאוויטש** שאומר שם שהרשב"א היה מקובל גדול, אבל היה מופנם. מה זה מופנם? לא מספר, הכל ברמזים. מי שיקרא תשובות הרשב"א, לעולם לא יחשוב שהחכם הזה בקי בקבלה. והוא היה בקי, **הרי הוא היה תלמיד הרמב"ן - או תלמיד תלמידו - והרמב"ן היה מפורסם בקבלה**. אפילו אנשים פשוטים בספרד באותה תקופה היו בקיאים בקבלה, (היעב"ץ הוכיח את זה, כתב את זה בתוך הקדמת המתרגם של פירוש המשנה של הרמב"ם סדר מועד), כולם היו בקיאים בקבלה, וודאי שהרשב"א היה מקובל. רק אמר לו: "**והסוד בגדול גבור ונורא, נורא מאד ומי ידענו**", כנראה התכוון לסוד הזה של "חסד גבורה תפארת". לכן **מגן** זה אומר את הכל. אבל כיון שכולם כלולים בחסד, לכן ממשיכים - "ברוך אתה ה' מגן אברהם", שהכל יהיה בחסד וברחמים.

יד. יש עוד הסבר מה זה **"עוזר ומושיע ומגן"**. זו כפילות? לא, זה לא כפילות. **עוזר** - זה עם האדם, האדם הולך והקב"ה עוזר לו, כמו שהיה אצל דוד המלך. "ארדוף אויבי ואשיגם, ולא אשוב עד כלותם" (תהלים י"ח, ל"ח). הוא היה הולך ולוקח חרב וחנוית, והקב"ה עוזר לו מלמעלה. **מושיע** - אדם נמצא בצרה ואין לו מה לעשות, הוא מתייאש, והקב"ה מושיע אותו. ומגן - כמו מגן, לפני שתגיע הצרה הוא מגן עליו, עושה לו דרך שאף אחד לא יגע בו. אז "עוזר" ביחד עם האדם, "מושיע" בלי שיתוף האדם, האדם אין לו מה לעשות, כמו חזקיה המלך שאמר (עיי' באיכה רבתי בפתיחה אות ל') אני לא יודע לרדוף ולא לנגן ולא לעשות שום דבר, אני יושב בבית בליל פסח ואני עושה את הסדר, סנחריב הגיע - שיגיע. מה נעשה לו¹⁴? וה' עזר לו. זה נקרא "מושיע", חזקיה עשה משהו? הוא ישב

14. סנחריב הגיע, ולמזלו הרע הוא התעכב. אמרו לו האיזטגננים שלו: "זה היום האחרון". תשמע, יש עוון על עית דוד המלך שבו עיר הכהנים (שנחרבה עקבות דוד המלך), לזה היום האחרון, עליו להגיע מהר. עשר מסעות באותו היום, "בא על עיית, עבד במגרון, למכש יקפיד כליו, עברו מעברה, ובע מלון לנו." האלי קולך בתגלים, הקשיב לישעיה, עניה ענותוכי וכו'." עד שהגיעו (ישעיה י', כ"ח-כ"ב). עשר מסעות נוסע באותו היום, כי אמרו "זה היום

יב. "למען שמו באהבה" מה זה באהבה? עכשיו מסביר כאן הרב ככה [הלכה י"ב]: **"כשיגיע למלת "באהבה" יכוון למסור נפשו על קידוש ה', כנזכר בכוונות דבנו האר"ז ל".** כשאדם מכוין ככה הוא מרויח הרבה דברים, בן אדם שחשב לעשות מצוה ולא עשהא נחשב לו כאילו עשהא (קידושין דף מ' ע"א). ויש מצוה למסור את עצמו על קידוש ה'. בן אדם צריך ללכת לספרד ולפורטוגל שיאמר להם אני יהודי שישרפו אותו? לא, אין צורך. כשהוא מכוון, נחשב לו כאילו עשה את זה ¹². לכן הרבה פעמים בתפלה כתוב - "אחד. יכוין על קידוש ה'". וכן "באהבה. ימסור עצמו על קידוש ה'". **זה נחשב לו כאילו קיים מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל"** (ויקרא כ"ב, ל"ב). **ולכן נוהגים החסידים שיאריך החזן בחזרה בתיבת "באהבה" כדי לעורר הכוונה. וגם כל אדם יזהר בזה בכל התפלות בלחש, למסור עצמו על קידוש ה' בתיבת "באהבה".** כל הסידורים של מנצור ואחריו כולם כותבים לכוין למסור עצמו על קידוש ה' ¹³.

אבל בא מישוה והקשה קושיא עצומה. המגיד אומר למרן: **"תשמע בני, אזכה אותך להישיר על קדושת ה' כמו שנשרף שלמה בחייר"** (עיי' במגיד מישרים פרשת זאת הברכה). מי זה שלמה בחייר? **רבי שלמה מולכו**, זה חכם אחד מאותה תקופה שהוא היה אנוס. הוא בא מהאנוסים ולא אל כלום, פתאום הגיע איזה יהודי מרוחק, שמו 'דוד הראובני' שהיה שחרחר. אמר לו: אני מערשת תשבים השבים. והוא כל כך התלהב מדבריו, אמר: אני רוצה לחזור בתשובה? מה זה אתה רוצה לחזור בתשובה? אמר: אני רוצה למול. אמר לו: מה למול? המלך לא יקח אותה! הסופר של המלך, היה בעל כשרונות אדירים. היה אז בן עשרים וארבע, והלך ומל את עצמו. אמר לו: אני מלתי את עצמי! אחר כך תפסו אותו הגוים, אמרו לו: אם תחזור בך ותחזור לנצרות, נתנו משחררים אותך. (כי הוא היה אדם גדול מאד). אמר להם: כל ימי אני מצטער על השלחתי כושש, עכשיו ברגע האחרון אני שמח, אני מוכן להישיר על קידוש ה' - נשמתו תחזור לך!" בכוח ההיה, הוא אנשר על קידוש ה' - בזמן מריה היה הדבר הזה. ואחר כך היה'הים נתנו הרבה שוחד לגוים שיטנו להם את האפר שלו ואת השלטית קטן שלו. לכן מגן אברהם כותב (שימן "א ס"ק כ"ב) "ובטלית של רבנו שלמה מולכו - זה שנפטר על קידוש ה' - עשו הכריכות בשם הוה"ה".

ומרן היה משתוקק כל החיים שלו למות באותה מיתה, שיתכה לדבר הזה. והמגיד אומר לו: "אזכך לאתוקדא על קדושת שמי" (מגיד מישרים פרשת בראשית ועוד). **ומרן לא נפטר ככה, אלא הוא נפנטר על מוטנו בן שמונים ושבע, ביום י"ג בניסן של"ה, שבע על מוטנו ונפטר.** אחרי שגמר כל ההיבורים של חיכו לו בשמים שיגמור בית יוסף במשך שלושים ושתיים שנה, לגמור שלחן ערוך במשך חמש עשרה שנה, לגמור כל משנה. גמר כסף משנה, את החלק השלישי של להדפס נפטר. אמרו: אין דבר, תראה אותו למעלה בהוצאת פרנקל... משוה מיוחד. טוב, אז מרן נפטר, איהפ כל ההבטחה של המגיד? אז אמרו: אדרבא, מכאן ראייה שהספר הזה לא מזוייף, כי אם הספר הזה היה מזוייף ונכתב אחרי מרן, למה יכתוב דבר שקר? אדרבא, יכתוב שאמר לו המגיד: **אני אזכך אותך יומימי לפני פסח בשנה פלגנית שתלך לעולם הזה**, לא יכתוב לו להישיר, לא המגיד הבטיח לו, ומרן השתוקק לזה. **כשנשרף השתוקק וכיון לזה, כאילו יצא ידי חובה.**

13. [הערה מהקהל (מרבי) בנימין אילאס א"ה(19)]: זו אותה גימטריא אהבה ואהבה וואו! ואמר לו מרן

[illegible]

הביתה. הולכים לבית, אחר כך יורד עוד פעם גשם, אחר כך הולכים למנחה אין גשם... הכל מסודר להפליא¹⁸. **ככה צריך להתפלל שגבורות גשמים ירדו בחסד וברחמים.** ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

18. הערת המערכת: צא וראה גדולת מרן רבנו זצ"ל שרואה שהגשמים נפסקים בעבורו ותולה הדבר בזכות כל ישראל. וראה בספר הרועה הנאמן חלק ראשון (מערכת גשמים) סיפורים רבים בזה על רבנו הגדול זצ"ל. [וראה בסמוך בפנינת מאחורי הבית].

מאחורי הבית

מרן רבנו הגדול ראש הישיבה זצ"ל

גשמים - "והעת גשמים ואין כח לעמוד בחוץ"

הנה סיפורי מופתים על רבנו לא חסרים, אולם מעל כל זה, יש את עניין הגשמים שהוא ממש מפליא. והוא, שבכל פעם כשרבנו עומד להירטב מן הגשמים, או שיפריעו לו בהליכתו או בנסיעתו, נפסק הגשם באורח פלא, כאשר ראינו בעינינו כמה וכמה פעמים, ואעלה כאן מקצתם על הכתב, למען ידעו דור אחרון בנים יוולדו איזה זכות היתה לדורנו זה שזכה למאור כזה, ששנים רבות לא קם כמוהו. סיפר לי ר' חי חורי צ"ו שבשנת התשמ"ח (בערך) היה אירוע של אחד מבני משפחת רבנו, ואחר החתונה החזיר את רבנו לביתו בבני ברק. והנה בהגיעם לבית, אמר לו רבנו: אני רואה שעומד לרדת גשם, ואתה כעת בדרכך לבאר שבע, אבל אל תדאג, לא ירדו גשמים עד שתגיע לבאר שבע, ונפרד ממנו רבנו. והנה ר' חי הג' נסע לביתו וכל הדרך מהרהר הוא בדברי רבנו, ובאמת לא ירדה טיפה, ובהגיעו לבאר שבע, ארובות השמים נפתחו ומטר עז ניתך ארצה. כיוצא בזה סיפר לי נכדו של רבנו ר' מאיר ישראל דיעי נר"ו שפעם היה בבית רבנו לביל שבת, וירדו גשמי ברכה אז, והנה חתנו של רבנו הרה"ג ר' ליאור כהן היה באותו זמן בבית

הכנסת ברמת גן, והיה צריך לבוא לביתו של רבנו. ואמר רבנו לנכדו: "מסכן רבי ליאור, עכשיו יצטרך לילך כך בגשם, שיחכה הגשם". ומיד נפסק הגשם באותו רגע, ושוב כאשר הגיע רבי ליאור לביתו של רבנו נתחדש הגשם. כשראה רבנו את מבט בני ביתו המופתעים מכך, אמר: "אין בזה כלום, כל אחד יכול לעשות את זה"...

כיוצא בדבר היה מעשה לפני כמה שנים, בתקופה שבה היה רבנו מתפלל בשבתות בבית הכנסת 'אסתר המלכה' (הנמצא בסמיכות לבנייני הישיבה), ואחר התפלה היה חוזר רבנו לביתו אשר בסוף הרחוב בליווי קהל גדול. ובליל שבת אחד ירדו גשמי ברכה מרובים אחר תפלת ערבית והיה קהל רב, ומנהגו של רבנו שלא להראות נפלאותיו ברבים ומשתדל להסתירם כמה שאפשר, ולא רצה שיראו כולם שבעבורו נעצר הגשם. לכן קרא לאחד הילדים ששם, ואמר לו לקרוא אחריו הפסוק: "ויסכרו מעינות תהום וארובות השמים, ויכלא הגשם מן השמים", מלה אחר מלה, וכשסיים לומר הפסוק, קם רבנו ממקומו בלי לבדוק אפילו אם פסקו הגשמים, ופנה לילך לביתו, ואכן מיד פסקו הגשמים. בשעה שהגיע רבנו לביתו ושמעו על כך בני הבית, שאלתו בתו למה היה צריך ילד שיעשה זאת ולא עשה זה בעצמו? השיב לה רבנו שילד עדיף יותר משום שהוא הבל שאין בו חטא. ואם היה מי שחשב שאכן היה זה בזכות הילד, ולא ידו של רבנו היתה בדבר, הופתע לראות שבשעה שנכנס רבנו לביתו נתחדש הגשם ביתר שאת, והילד הלז הגיע לביתו ספוג במים עד לשד עצמותיו...

וכהנה רבות עצר רבנו את הגשמים, וכמה וכמה בחורים שרצו לבדוק זאת היו הולכים במיוחד בימי הגשמים לבית הכנסת של רבנו, והיו חוזים בשידוד מערכות הטבע פעם אחר פעם (והיו נזהרים בחורי הישיבה לחזור מהר לישיבה לפני שרבנו יכנס לביתו, כי אז יתחזקו הגשמים...). וכמה פעמים הכינו כבר את המטריה שתהיה על ראשו של הרב, ולא הוצרכו לה. ופעם אחת שממש התעקש מאן דהו להניח המטריה על רבנו, החל לירד גשם. כאומר: אם זה לא מפריע לרב, יכול אני להמשיך לרדת... וממש נראה כאילו פָּרַת רבנו ברית עם הגשמים. ואם אסוף את כל הסיפורים שהיו לרבנו עם הגשמים, עד ספר ישובו...

וביום ג' כ"ה מרחשון התשע"ח נלב"ע בתו של רבנו בעוה"ר (עיין לקמן בערך יסורין), ובכל ימי השבעה לא ירדו גשמים (ואם היו יורדים, היו מפריעים למנחמים ולמנוחמים וכו' כנודע), ואך עברו ימי השבעה, ארובות השמים נפתחו וירדו גשמים רבים ב"ה.

ועיין בקונטרס מאמר אסתר (עמ' צ"ד, הנדפס בסוף ספר ויען שמואל ח"ד) שסיפר רבנו על פטירת רעייתו, וכתב בזה הלשון: "ביום השבעה כשהלכנו להעמיד מצבה על קבורתה (בבית עלמין פוניבז') היה גשם חזק, אמרתי לעובדיה חזק נ"י הנהג: עד שנגיע לשם ייפסק הגשם. וכן היה. תוך 5 דקות נפסק הגשם". זו ההתייחסות היחידה של רבנו לתופעה זו, וגם תלה זה בזכות אשתו הרבנית ע"ה. אמנם ברבות השנים כשרבים רבים דברו על כך, לא היה מופת זה כבתחילה, שאין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין. (וכיוצא בזה מסופר בספרי "אביהם של ישראל" על הגר"מ אליהו זצ"ל).

(הכותב: הרה"ג רבי משה חזקיה שליט"א ר"מ בישיבתנו הקדושה כסא רחמים ומעורכי העלון. מתוך ספר "הרועה הנאמן" חלק ראשון סיפורים ועובדות על מרן רבנו זצ"ל. ניתן להשיג את הספר בטלפון 054-844-0748, או בחנות הישיבה - 03-671-4821).

לקחת את גזר הדין!

פדיון נפש

ישנן בכ"ח תפלות כי אדם חייב לומר תפלה ביום
אבל מלאים הם הקדש ולקחת את גזר הדין
אברהם בן יצחק מלוצק
אם פדיון נפש...

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה שליט"א

פדיון נפש פרטי	פדיון נפש כללי
160 ש"ח לשם	52 ש"ח לשם

למסירת שמות התקשרו: 08-6727523 (אפשר לשלוח הודעה, וז קווי, מענה 24 שעות)

או בעמדות נדרים פלוס

ומגדל חננאל עד

"יקבי המלך"

שמירת הדבור

ה' ילחם לכם ואתם תחשון (שמות י"ד, י"ד).

ואתם תחישון - בבית הכנסת

בימים אלו עם ישראל עושים הרבה מעניית דבור. אחד התקונים שבא לנו בעקבות תענית הדבור, הוא הדבור בבית הכנסת. זה עון חמור מאד, הזהר הקדוש כותב על זה דברים קשים מאד. סבי מרן הגאון רבי רחמים חי **ויהיה הכהן** זצ"ל מפרש את הפסוק "ה' ילחם לכם ואתם תחישון" כך: בכל פעם שהשטן מחשיר על עם ישראל, הקדוש ברוך הוא נלחם עיבורם ומסגור עליהם. אומר ה' לשטן: "מה אתה רוצה מהבנים שלי? הגויים יותר גרויעים מהם! נכון שהם חטא, אבל עד שאתה מדבר על הבנים שלי תדבר על הגוים".

לדבר אחד כביכול הקדוש ברוך הוא לא משיב. בא השטן ואומר לו: "מדוע עם ישראל מדברים בבית הכנסת? תראה איך הגוים מכבדים את בתי התפלה שלהם, הם לא מדברים שם, תראה איזה משטור". על זה כביכול קשה לענות למקטרגים. לכן הפסוק אומר: "ה' ילחם לכם" - להשתיק את השטן, אבל זה בנתיא אחד - "ואתם תחישון", לא תדברו בבית הכנסת.

ואמנם יש להליץ על עם ישראל שתפלתם ארקה, מה שאין כן אצל הגוים להבדיל, שתפלתם יקצרה מאד רק כמה דקות בודדות, ולכן אינם מדברים. אבל אנחנו צריכים להתחזק בזה!

מכות גדולות ונאמנות

בדרום ישנו משג הנקרא "טרור חקלאי". הערבים המקומיים, שאינם יכולים ללכת ארבע אמות בלי "טילת ידים" נכנסים אל המושבים וגונבים טרקטורים, משאיות, ציוד חקלאי, צאן וקבוקר, והמשטרה לא מצליחה לעשות דבר. תופסים אזילי פה ושם, אבל ההפסדים גדולים מאד. מספר מושבים הקימו חברת שמירה, ובקבוצת כך הצליחו לתפס את הגנבים, נתנו להם מכות כהגן וקשרו אותם לגדר כמו כלבים. לקח זמן רב למשפחות שלהם למצוא אותם ומצא הם כבר לא ממקרים בלשם.

באחד המושבים גם החליטו כמה בחורים להקים חברת שמירה. חקרו את הנושא, התכוננו, עשו מארבים והמתונו להפס את הגנבים. לאחר כמה לילות של שמירה מעיפת בשעת לילה מאחרת נכנס למושב רכב עם אורות כבויים ומיד סמנו לו לעצור. חשבו הנערים: מי נוסע בלי אורות באמצע הלילה? ודאי הוא הגנב! עצר הרכב, שלפו מתוכו את הגנב הערבי והתחילו לחבט בו - 'חבט חבט ולא כריך'...

הם חובטים בכל הכח והוא צועק ונאגף. לאחר שהפליאו בו מכות נאמנות, הסתכלו בפניו, ופתאום שמו לב שהאיש תושב המקום... אמנם ערבי, אבל היה גר שם, הוא לא בא לגנב. הבחורים שהבינו את חמרת העניין, נשאו את רגליהם וברחו משם כל עוד נפשם בם. למחרת בבקר הלך הערבי להגיש תלונה במשטרה, הגיע מידעם על קבים, וספר להם על נערים שהכו אותו על לא עוול בכפו. נתן להם סמני זהוי של הנערים - בדקה המשטרה וחקרה, ולבסוף הגיעה להספקנה שעל בחור מהם יש זהוי ודאי והלכו לעצור אותו.

מהחנתה לכלא

עשו ברור איפה נמצא ה'פושע', והנה אותו היום לא פחות ולא יותר היה... יום תחנתו! השוטרים לא היו רגישים למצב, שלפו אותו מההכנות לתחנה הישר אל בית המעצר. במשך חדש שלם הבחור היה במעצר, אבל לאחר חדש נשבר והודח במעשה. החלו במלאכת השחזור, לאחר מכן שחררו אותו לחתנה. כאשר את אחריה העבר למעצר בית למשך עשרה חדשים. שבועים לפני המפלט שלו, התפלה והתחנן לקדוש ברוך הוא: "רבונו של עולם, תציל אותי! מה אני עושה? עורכי הדין הכי טובים טוענים שיתנו לי במקרה הטוב כמה שנים ארכות בכלא!".

תוך כדי התפלה, עלתה הדמות של סבו בזכרונו. הוא היה יהודי צדיק שלא דבר בבית הכנסת אפילו מלה אחת, וכשמישהו היה רוצה לדבר איתו, היה יוצא מבית הכנסת ומדבר. בכל שנה בחג שביעי של פסח, היה עושה סעודה גדולה לכל המכרים שלו על כך ששנה שלמה הצליח לקיים את העניין החשוב הזה, ולא דבר בבית הכנסת כלל ועקר. מיד אמר אותו בחור: "**רבונו של עולם, אני מקבל על עצמי שההזדמנות הראשונה שאוכל ללכת לבית כנסת, לא אדבר בו כלל במאמץ אונאי**".

הגיע יום המשפט. כאשר ראה הבחור שהשוטט עצמו הוא ערבי, אמר לעצמו: 'אוי ואבוי, מצא מין את מיני'. החל המשפט, כלם במקומותיהם, ואז שאל השופט את התובע הערבי שיהיה: "אתה טוען שנתנו לך מכות?". ענה האיש: "כן, כמה בחורים". שאל השופט: "אתה אמרת שהבחור שמצא את היום הזה שנתן לך מכות?". הפנה הערבי את המפת שלו על הבחור, ואמר לשופט בהפתעה: "לא, זה לא הוא, אני דברתי על בחור אחר..." התפלא השופט: "אבל לפני שנה אמרת שהבחור הזה הכה אותך ורצה להרוג אותך, תסתכל טוב!". הערבי מסד את מבטו שוב על הבחור, אבל שוב חזר ואמר: "אל תעשו ממני צחוק! זה לא הבחור שהכה אותי, מאיפה באתם אותו? איפה הבחור האמתי שהכה אותי?".

השוטט לא הבין מה קרה ונשאל את עורכי הדין: "אם זה לא הוא, מה אתם רוצים ממנו? שחררו אותו!". מיד קמו יוצגי הפרקליטות ואמרו: "סליחה, כבוד השופט, מדוע הוא משחרר? הרי הוא בכבודו ובעצמו עשה שחזור של הארוע! הוא הודה!". אמר להם השופט: "סליחה, אתם לא התובעים במשפט, האדם שנמצא כאן הוא התובע והוא לא מזהה אותו, הוא טוען שזה לא הוא! אתם היתתם שם? מבחינתי התיק נסגר. הבחור משחרר מכל אשמה!". כמה חשוב לשמור על קדשת בתי הכנסת ובהם המדרשות.

נגיף רוחני

בזמן התפשטות מגפת הקורונה, אמרו שהמגפה עוברת דרך הפה, האדם מדבר ומוציא רק, וגלול על ידי זה להדביק את הסובבים אותו. גם כאשר אדם לא שומר על הפה שלו, יוצאים ממנו נגיפים רוחניים שמזיקים. צריך להזהר בזה מאד, לשמור על קדשת הפה ועל מי שיצא מהפה.

אין קליטה

הגאון רבי שמואל הלוי ואנר זצ"ל נשאל על ידי נכדו רבי אברהם אליעזר שליט"א: "עד מתי נסבל עוד את הצרות והמחלות הנוראות שבאות על עם ישראל?". השיב הרב: "כשם שאי אפשר לדבר במשכיל פלאון שאין בו קליטה, כך כאשר מדברים דברים בטלים בזמן התפלה - נקטע ה'שדור', אין קליטה בשמים, התפלה לא עולה ולא מתקבלת. אם יקבלו עליהם המתפללים להפסיק לדבר בזמן התפלה, תעצרנה כל המחלות האמיתיות והנוראות".

מחלה כבד'...

בספר "כבוד בית ה" מובא ספור מפלא. לאברך אחד מצאנו אבנים בכיס המרה, ובעקבות זאת הצרר לעבור נתוח. אמנם לא מדבר בנתוח מסקר, אבל גם לפני נתוח כזה יש צורך בבדיקות מקיפות. הבדיקות הבודדות נעשו, ובאחת מהבדיקות נתגלה שהאיש סובל ממחלה קשה בכבד, ולא זו בלבד אלא שהמחלה כבר פשטה באברים אחרים. המצב היה חמור עד כדי כך שהרופא

המליץ לו ללכת להפרד מאשתו והילדים.

האיש ואשתו היו המומים ומזועזעים מהבשורה הפתאומית והנוראת. במשך שנים ככו ולא יכלו לעצור. אחרי שקצת נרגעו, עלה בלבו של האברך רעיון ואמר לאשתו: "לפני זמן קצר הגיע לכולל שלנו דרשן בשם הרב גרינולד, והוא עורך אותנו על החשיבות הגדולה של זירות מדבור באמצע התפלה. באמת היתה התעוררות גדולה בין האברכים, ורבים קבלו על עצמם להתחזק בזה. אני בעזרת ה' רוצה לקבל על עצמי לא לדבר מעתה והלאה בבית הכנסת, לא רק בשעת התפלה אלא תמיד, ובנוסף לכך, אתה לא בבית הכנסת שלט ש'יזיר כללם להזכר בכבוד בית הכנסת! שמעתי על הרבה ישועות שקרו בזכות קבלות של כבוד בית הכנסת. ויהי רצון שה' יעזור". תוך כדי שהם מתעצבים ביניהם איך לספר לילדים על המחלה, התקשר הרופא הבכיר מבית החולים, והודיע שהגיעו התשובות של הבדיקות המעמיקות. שאלו בחושש ובדאגה: "ומה גליתם שם?". אמר להם הרופא: "תנשמו עמק, תרגעו, תחזקו. התברר למרבה הפלא, שלא מדבר בכלל במחלה, אלא בעיות קטן מלדה במבנה הכבד. אין בזה סכנה כלל, הכל בסדר!".

האברך ואשתו לא ידעו את נפשם מרב שמחה. מהר האברך וספר לרב גרינולד בהתרגשות עצומה על הישגה הגדול שקרתה לו בזכות כבוד בית ה', שמע הרב ואמר לו: "**האר"י הקדוש** אומר, שאם יש לאדם חלי באברך בשמיך שלושה, עליו לתקן את האבר הרוחני שכבד זה. הנה, אתה קבלת על עצמך להתגבר על טבעך ולא לדבר כלל בבית הכנסת מעתה והלאה כל ימי חייו, את השקלה הקשה הזו קבלת כדי לתת כבוד לשכינה, ובזכות זה רופא כל בשר טפל בכבד שלך..."

הפסדים נעלמים

בעלון "מקדש מעט" הובא מעשה שקרה בארצות הברית בתקופת פסח תשפ"א. ליהודי יקר בעל ספר גדול, נגשה אשה גויה שבקשה לעבוד אצלו בתור קפאית, והיהודי שמח מאד בעקבות הלחץ הגדול שיש בתקופה זו.

לאחר שעבדה אצלו חמש ימים, נעלמו עקבותיה וגם לא באה לקחת משכורת. חלף חמש ועוד חמש, והיהודי בעל החנות מגלה, שמאז פסח - במשך שבועות חדשים רצופים, המאזן החדשי שלו ירד הרבה, והעסק רק ספג הפסדים גדולים. אמנם לא פחתו קונים ואפילו הגיעו נוספים, אבל למרות זאת ההפסדים גדלו מחדש לחדש. בתחלה חשד שהקופאיות גונבות, אבל בבדיקה מדקדקת במצלמות התברר שלא היו גנבות.

האיש התפלל הרבה לה' שיפסק את עיניו לפצח את התעלומה, אבל הרגיש שתפלתו לא מתקבלת. לאחר שפספס במעשיו, הגיע למסקנה, שהתפללות שלו לא נענות בגלל שהוא מדבר דברי חלין בבית כנסת ובשעת התפלה. חשב לעצמו: אם אני רוצה שתפלותי מתקבלנה, עלי לקדש את פי ולא לדבר יותר בבית הכנסת! וכך ממחשבה למעשה קבל על עצמו בקבלה גמורה וכך עשה.

עוזרת לעצמה

לשמחת כבד באותו היום קרה הנס. התקשרה אליו אשה שלא הכיר ואמרה לו: "קבלתי עובדת לבית כעוזרת בית, ובמקרה שמעתי אותה מדברת בטלפון עם מישהו, ואומרת לו שהיא עדיין מוכה לקבל ממנו את האחוזים שבנתיי לה, תמורת העבודה שעשתה עבורו ספרי שלך. הקשיתי עוד להבין על מה היא מדברת, והבנתי שעבדה אצלך כקפאית, הצליחה לשלוח צי"פ לתור הקפות, ועל ידי כך אחוזים גדולים מההכנסות בקפות נכנסו ישירות לחשבון הבנק שלו". התברר שזאת הסבה שאותה קפאית לא באה לקחת את משכורתה, המשכורת הזו נחשבה בעיניו לכסף קטן לצמדת האחוזים שהיא אמורה לקבל. המשיכה המספרת: "דנהמתי למשעם אזני. הקטלתי את שיחת הטלפון הזו ומהרתי להתקשר אליה. אני מענינת להעביר לך את ההקלטת". לאחר שההקלטת היתה בידו, הודיעה היהודי את המשטרה, השוטרים עצרו אותה והנושא עבר לטפול.

כמה גדול כחה של קבלה, לקדש את הפה ולסגר אותו מלדבר דברי חלין ופספוסים בבית הכנסת. לבית הכנסת באים להתפלל, לא לפטפט!

דבור בבית כנסת - בזיון

בספר עלינו לשבח (ח"ב עמ' תעטק), הובאה שאלה שנשלחה מקהלה בצפת אל הגאון רבי יצחק זיכרשטיין שליט"א, וכך השאלה: יש להם בית כנסת גדול ומפואר, כיום הקהלה שם נדלדלה וכמעט לא גרים שם יהודים, והשלטונות אמרו להם שאם הם לא ימכרו את הבנין יפקיעו אותו מידם עבור הגוים. נסו למכור, והגיעה להם הצעה למכור את בית הכנסת למסלמים, האם מתר להם למכור? הרב השיב להם, שיתכנסו שבעת טובי היידי, ימכרו אותו לישמעאלים, והכספי יתן לבית כנסת אחר. אחר שקר פסק הרב, סיים וכתב בספר: "ולבי אומר לי שדבר מצער זה שביית הכנסת הקר למסד להבדיל אלפי הבדלות, קרה בגלל שדברו בבית כנסת באמצע התפלה, ובאמצע אמירת קדיש וקריאת התורה, אלו לא היו מדברים לא היו מגיעים לזה!". ה' יצילנו.

שתיקה מרחת מחלה

בחלק א' של ספר עלינו לשבח (עמ' ת"ג), הביא ספור נפלא על מעלת השומר פיו בבית הכנסת. היה אברך שהחליט שהוא מקבל על עצמו לא לדבר בבית הכנסת דברי חל כלל. יום אחד הגיע רב מקר לבית הכנסת, פנה לשוחח בעניין חשוב עם אותו אברך, אבל האברך סמנו לו שהוא לא יכול לדבר. הרב הבין ובקש מהאברך לצאת מחוץ לבית הכנסת ולדבר שם. בחוץ התברר לאברך שהדבר שרצה הרב לדבר אתו הוא דבר של קדשה המתיר לדבר, אבל הרב שרצה גם להביע את התפעלותו, אמר לאברך בהתרגשות: "מאד נהניתי לראות שאתה לא מדבר מלה בבית הכנסת, יהי רצון שה' ישפיע עליך רק ברכות!".

הברכה אכן היתה מאד נצרכת. אשת אותו האברך היתה חולה תקופה ארכה לפני כן, וחששו הרופאים ממחלה קשה. לאחר אותה ברכה של הרב, הכאבים הלכו ופחתו וכך נעלם גם החשש מאותה מחלה קשה. המניעה של אותו אברך מלדבר בבית הכנסת, גרמה לאשתו לרפואה שלמה.

לישר ברזל צריך לעקם לצד השני

תענית הדבור באה להזכיר לנו, שאדם צריך לשקול את הדבור שלו ולשלוט עליו. כשאדם רוצה לתקן דבר, ילך בתחלת התקון לצד הקיצוני, ואחר כך יחזור לאמצע. אדם שרוצה לישר ברזל עקם, צריך לעקם אותו קדם לצד השני ורק אז יתשר. אדם שמדבר לשון הרע וריביות, בשביל לתקן את הדבור שלו ישב יום אחד בבית המדרש ויקרא תהלים, לא ידבר יום שלם, ואז בעזרת ה' יתשר, וידבר רק דברים טובים ודברי תורה.

אמנות השתיקה

הגמרא במסכת חלין (דף פ"ט ע"א) אומרת על הפסוק "ואמנם אלם צדק תדברון" (תהלים נ"ח, ב'), מה **אמנותו** של האדם בעולם הזה? לעשות את עצמו כמו אלם, לא לדבר יותר מדי, אבל דבר יותר **צדק תדברון** קשמימים לתורה שקראת מלפני צדק (תהלים י"ט, א), אז צריך לדבר. אנחנו צריכים לשמור מכל משמר על הלשון שלנו, יכולים בקלות לטעות ולדבר, ובמיוחד בעניות קשות כמו תקופת בחירות וכדומה, יש להזהר שבעתים. שמר פיו ולשונו שמר מצוות נפשו" (משלי כ"א, כ'), "מות וחיים ביד לשון" (שם י"ח, כ"א), מי שרוצה חיים ישמר על הפה שלו. הקדוש ברוך הוא לא ימנע טוב מהולכים בתמים, אמר כן יהי רצון.

גליון
444

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה זצוק"ל
לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

עורך: הרב ג'ר
שמואל עידאן שליט"א

הלכה נאמנה

אדם שהוא כמו "רובוט", מכינים אותו בערב שבת שבשעה כזו תעשה ככה ובשעה כזו תעשה ככה, עד שהשבת נעשית כמו חל, לא נכר בה שבת. במקרה כזה לא מתירים, וככה גם דעת הראשון לציון רבי דוד יוסף, שדוקא בתאורה ומזגן שפער התייר בהם הדורות שלפנינו ולא יותר מזה. ככה כתוב בהלכה ברורה (חלק י"ג עמ' תע"ז) שאין להשתמש בשעון שבת לכלים חשמליים שהפעלתם תגרום להרס ובטול פבוד השבת וקדשתה. וככה כתב הרב פינשטיין, אמר: "אני מתחרט על שנהגנו בשעון שבת לכבות את האור ולהדליק אותו, אם היה בידי הייתי מבטל את זה". (ה"ד בחוברת בכל דרכיך דעהו אלול התשס"ד מס' 15 עמ' 108). חוץ מאור ומזגן לא להשתמש בשעון שבת לכלים אחרים. [ראה במקור נאמן ח"ג (עמ' צ"ה) לגבי מזגן].

ולחזיון את החזיון בשעון שבת בתוך השבת להקדים או לאחר, זה יותר חמור. גם מהטעם של זילותא דשבת, וגם יש חשש מקצה. כי השעון הזה כלו מקצה, איך אפשר לחזיון אותו בידים? ביביע אומר (ח"ז חא"ח סי' ל"ו) כתב מרן הרב עובדיה ע"ה שיש להקל במקצה במחבר דוקא ע"י תנאי. יש פאלה מקלים במקצה במחבר, שבמחבר זה לא נקרא מקצה, אבל זה לא פשוט. הרב עובדיה אומר שמתר לחזיון את החזיון של שעון שבת [להאריך מצב קטן] רק על ידי תנאי בערב שבת שאינו מקצה את השעון, ואחד מני אלה עושים את התקון הזה. לכן לא כדאי לחזיון את החזיון לא לימין ולא לשמאל. בספר מעין אומר (ח"ב סי' כ"ד) אומר ששאלו את הרב עובדיה אם מתר לחזיון החזיון של שעון שבת? והרב קטע את השאלה ואמר: אני דברתי על שעון שבת של פעם, ולא רצה להתיר. למה? כי הרב יודע שכל הטר גורר עוד הטר ועוד הטר, עד שבסוף לא נשאר מהשבת כלום [א"ה]. ושמעתי באמרים לי, שהשעונים בדרגות שונים מהשעונים השונים, ובשעונים אלו החידושים אסור לחזיון החזיון מעקר הדיון].

להשתמש בשעון שבת נכון להחמיר בזה, ככה [דעת אבא ע"ה, וככה] אמר גם רבי חיים דוד הלוי (הרב חידארי זצ"ל היה קורא לו "הרב חיד"ה", לא חיד"א בא"ף, אלא חיד"ה ב"ה", פשוטו רבי חיים דוד הלוי). זה לא כבוד שבת שפער שבת. לפעמים יצטרך באמצע ליל שבת לכבות ולהדליק, ועושים כל מיני המצאות. לא כדאי לעשות את זה. אנהני מעולם לא עשיתי את זה. פעם הגיע לישיבה החשבון של החשמל עם הרבה מאד כסף, נדמה לי שש מאות אלף לירות (וזכרונם לברכה...). אז אמרו לי: אולי נשתמש בשעון שבת? אמרתי להם: לא! אבא מייסד הישיבה אמר לא להשתמש בשעון שבת. ולא רק אבא, אלא גם הרב רבי חיים דוד הלוי אמר שלא כדאי להשתמש בשעון שבת. [ועוד רבנים]. לא משתמשים בשעון שבת. ומה נעשה שהישיבה נמצאת ברחק גדול? ירחם ה'. והנה בחידוש הפאזרמו לישיבה פספסם בלי סוף. אתה רואה?

ואם זה מתר באמת, למה אתה מחמיר? אמרתי להם: יש לנו בגמרא בשבת (א"א) ספור על יוסף בן סימאי. סימא בארמית פרושה מטמון, "בן סימאי" - הוא היה ממנה על המטמונים של הפלך. והנה נפלה דלקה - שרפה בחצרו ביום שבת, והשלטון שלח לו חלים שלו (פנארה היו תחת רומי) שיכבו את הדלקה. והוא אמר להם: לא, לא, לכו הביתה. ובמציאות שבת שלח להם חמשים וזו לגדול שלהם ושני זווים לכל אחד, הרגיע אותם. וביום שבת קרה לו נס. הגמרא אומרת שירדו גשמים וכבו לו את כל הדלקה. ואם באמת הוא מחמיר בתם [ראה שו"ע סי' של"ד סעי' כ"ה], למה ירדו גשמים? אלא התשובה היא כי הוא חשש לכבוד שבת. יאמרו: הנה באו אנשים בבית של יהודים וכבו את השרפה בשבת, לכן הוא החמיר. אז גם אנהני אפלו אם תמצא לומר שמתר (ויש דעה שאסור, הרב עובדיה בשו"ת יב"א ח"ג חא"ח סי' י"ז הביא דעות בזה), אפלו הכי מוטב שאדם לא יעשה את זה. אבל גם אלה שמתיירים, מתיירים רק בתאורה ומזגן, יותר מזה לא מתירים. היום יש לנו בן

למען חספר

הגאון הצדיק רבי ינון חורי זצ"ל

מחבר את התורה על התלמידים. אפילו אחרי שעברו שלוש שנים מאז שלמדו אצלו היו זוכרים, איזו חבה נתן לנו.

רבי ינון היה יודע לחנך, והיה מחנך בחדר. הוא היה מורה 30 שנה (ואולי 35 שנה). יום אחד הגיע לגלי פנסיה ונשכר סגור בביתו. בא אלי רבי שמואל עידאן ז"ל, ואמר לי: לא תכל שחכם כזה לא נלמד ממנו שום דבר? בוא נלך אליו. [הלכנו ואמרתי לו:] רבי ינון, למה אתה לא הולך להפי' מדעותיך ומהעמקות שלך לתלמידים? אמר לי: אני כבר לא שונה כלום, קבלתי פנסיה ולכן אשב בבית. אמרתי לו: למה תשב בבית? אמר: אני לקחתי המון פדורים, הבטן שלי מחסן של פדורים. אמרתי לו: אתה יודע למה? כי אתם לומדים ספר משמרות כהנה (בגדרא בלם לומדים משמרות כהנה), וראשי התבות של משמרות כהנה זה מש"ך, וזה ראשי תבות: מחסן של פדורים... מה אתה צריך אותם? אמר לי: ככה אמרו לי הרופאים. אמרתי לו: בוא. לקחנו אותו לישיבה והיה נותן שיעורים.

אבל יש לו כחל: אם יבוא איזה אדם גדול לשמע את השיעורים הוא סוגר את הגמרא ואומר: אני לא יודע כלום, אני עם הארץ מדאורייתא ומדרבנן. אבל לפעמים הדלת הייתה פתוחה ואני שמעתי ממנו מלה אחת בפהם הדעת (והוא לא ידע שאני שומע) וראיתי שהדברים נכונים ורשמתי אותם. (בית נאמן גליון 444 אותיות י"ב וי"ג, גליון 345 אותיות י"א - י"ז, וגליון 349 אות י"א, וגליון 50 אותיות א' - ד').

התמונה באדיבות ר' ינון מאזוז הי"ד

רבי ינון חורי זצ"ל (שבשביע הבא האזכרה שלון) היה חכם גדול, אבל היה צנוע יותר מדאי. פעם הלך אל הרב שמואל ואמר זצ"ל שהוא היה מעריך אותו מאד, והבן של הרב ואמר (נדמה לי רבי חיים) עמד לכבודו. אמר לו: למה אתה עומד, אני אדם פשוט? אמר לו: אתה אדם פשוט? אבא אמר לי "כל פעם שתראה את החכם הזה תבקש ממנו ברכה". אמר לו רבי ינון: אני באתי לאכיל פשטיד דבר הזה. באים אלי אנשים ומבקשים ממני ברכה, אני אברך אותם או שאני אמר להם: אני עם הארץ דאורייתא ודרבנן? (תמיד הוא עושה את עצמו בלום). עכשו קשמרתי לי את זה, אני חוזר הביתה, נפשטה לי השאלה... ונתן לו ברכות. כשהוא נותן ברכות, כל הפסוקים של התנ"ך ודברי חכמים שגורים בפיו, מברך ומברך בלי סוף. והוא כמעט לא כתב כלום. פעם אחת כתב משהו, ופזר שם מקורות כעפר הארץ. יש הגהת בית חדש ברש"י, ביבמות (דף ע"ב), אבל קשה לומר שזו טעות ברש"י, אי אפשר להבין את זה. אז הוא הסביר את רש"י כמו שזה נמצא לפנינו בלי שום הגהה, אין צורך להגהת בית חדש, והדברים נכונים. (אני הבאתי אותם בארס נסי שם).

היה ממנה בלמוד העיון. הוא למד אצל רבו של אבא - מרן רבי חיותה זצ"ל, וכשבא לבני ברק שמו אותו מורה לתלמידים בבית-ספר "שאר" ישוב. וכשהיה בא מפסקה מטעם משרד החינוך, היה אומר לו רבי ינון: תשמע, אני יצא מהפניה. אמר לו: למה? אמר לו: כי אני לא רוצה שתתבון את התלמידים לדי, הם יתבישו ממני ואני אתביש מהם. לכן אני יצא ותתבון כמה שאמנה רוצה. והיה יצא והמפסקה היה בוהן ובוהן... והיה אומר: הלואי בכל הפתות היו חכמים פאלה. איפה מצאת את זה? איך חכמת אותם? היה לו חנוך מיוחד במינו, היה